

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:		Felelős szerkesztő Rudnyánszky Gyula.	Kiadó laptulajdonos: Báczló József.	Egyes szám ára 4 fillér. Bemutatók és kiadóhivatal: Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefo
Évi: Negyedévre	8 korona			
Hónapokra: Negyedévre	12 "			
Hónapokra: Negyedévre	5 "			
Hónapokra: Negyedévre	20 "			

ROSTA.

Vége a nyárnak, most már igazán vége, hiszen a naptár hivatalosan is kivégezte.

Ebben az immár jogos őszi hangulatban önkéntelenül eszembe jut a Hortobágy.

A mi nagy értékű, szép nagy birtokunk, melyből a város annyi jövedelmet csinálhatna, hogy nemcsak pótdótot nem kellene fizetni, de még nemzeti, közművelődési, társadalmi és közigazgatási célokra is bőven jutna belőle.

És ez a Kohinórnál, Nagy megulnál meg a legújabbban talált 320 karatosnál is jóval nagyobb csiszolatlan gyémánt nemcsak nem jövedelmez semmit; de a város még rá is fizet.

Ráfizet bizony a nemes város, még pedig a hortobágyi vendéglátás révén. — Mi ugyanis a kusza, elhanyagolt, kopár Hortobágyot — mutogatjuk az idegeneknek.

Mintha azt mondanók: ide nézzetek angolok, franciák, németek, hollandusok, itt láthatjátok színről színre, milyen élehetetlen a magyar!

Hát én a mondó vagyok, hogy nagyon is helyén való lenne hivatalosan kimondani a hortobágyi zárlatot.

A míg a Hortobágy ilyen Csáky szalmája, ilyen bitang, sivatag jószág, dugjuk el, tagadjuk le, ne lássa idegen!

Mert mégis csak furcsa, hogy mint vásári Lázár, kiálljon Debrecen a hidak szélére és hivalkodva mutogassa legnagyobb sebét, az éktelen, agyonjóságtagított Hortobágyot . . .

* * *

A német birodalmi kormány hivatalos rendeletben állapította meg az új helyesírást. Szól ez a napi parancs még az idegen szavak és a meghonosított idegen származású szavak írásmódjáról is.

Mi nálunk is elkélne bizony efféle hatalmi intézkedés. Csak az a baj, hogy itt nem a nagy közönség, hanem első sorban a hivatalos Magyarország számára volna égetően szükség a rendelet. Sőt az igazat megvallva még az irodalmi Magyarországra is ráférne.

Rettentő az a pusztítás, a mit nyelvünkön, magyarságának, eredetiségének, szellemének, ősi törvényeinek kárára végbe visz ugy szolván minden ember, a ki ebben az országban — tollal kereskedik.

Az új magyar írók a magyar nyelv legbűnösebb megromtói.

Az akadémia helyesírási füzetkői után vaskos köteteket lehetne kiadni az új magyar irodalom magyartalanságairól.

De ugyan kinek fáj ez minálunk, mikor közéletből, irodalomból, művészetből egyaránt kiveszett a nemzeti lélek!

* * *

Minisztertanács volt tegnap délután Budapesten. Huh! minő feketének festették az ördögöt a kedves ellenzéki esetlovagok! . . . Pitreich hirtelen 450 millió hitelt kér . . . A véderő törvényjavaslat még az idén színre kerül . . . A katonai létszám fölemelése szintén.

Szerencsére megvolt tegnap a minisztertanács és kiült, hogy a rémhistoriákból egy szó sem igaz . . . a mit különben az esetlovagok maguk is előre jól tudtak.

Mindössze annyi történt, hogy Lukács pénzügyminiszter előterjesztette a — jövő évi költségvetést. Igen, igen, a jövő, az az 1905. évi költségvetést. Most már a dicső, bátor és bölcs ellenzéki obstruktorok ha megpukkadnak se tudják az országot behajszolni az ex-lex-be . . .

Jaj, micsoda végfeloszlás következik az öblösen szónokló táborban! . . .

Vezér-jelszó?

— szept. 23.

Anonymus művében, valahányszor valami nyilvános tanácskozásról értesít, mindig ismétlődik az „et fecerunt magnum áldomás.“ Ezt az avitikus szokást nálunk még mindig követik és így Orosházán is bankettel fejezték be Kossuth Lajos szobrának leleplezési ünnepét.

E banketten a Kossuth Ferenc, ki mint ismét egészséges mutatkozhatott be, szót emelt és egy rövid, de tartalomban jelentőséges nyilatkozatban kijelentette, hogy Kossuth Lajos eszméi törekvései történelmi létjogosultsággal bírnak, szelleme már Arpádban, de Boeskyban és Rákóczyban élt. — Kossuth eszméi tehát nemzeti közkinészet alkotnak, de megvalósításukra alkalmas időben és a mindenkori viszonyokhoz alkalmazott eszközökkel kell törekedni.

El kell ismernünk, hogy Kossuth Ferenc nyilatkozata felette államférfias és mindenképpen politikus.

Azt mondja e nyilatkozat, hogy a 48-as párt programja nem képez valami magától érteni valót, mely program megvalósítása csak akkor lép előtérbe, ha a nemzet más módon nem képes biztosítani fennállását, anyagi és szellemi haladását.

Ebből pedig az következik, hogy ameddig a nemzet e legfőbb javai az adott viszonyok közt vesztélyben forogni nem látszanak, e párt programjának nem szabad előtérbe lépnie, nem szabad mint a nyilvános akcióra egyedül, kizárólag mérvadóknak tartatnia. Ha rendkívüli esetekben rendkívüli eszközökhöz kell nyulni, ebből magától következik, hogy nyugodt időkben nem szabad izgatások és tulzások által veszélyeztetni.

Csakugyan Neumann M., ruhaüzletében vásárolhatunk a legbiztosabban. * * *

Neumann M., ruhái szépek, jó szabásuak és tartósak. * * *

Neumann M., az ország első és legnagyobb ruha üzlete. * * *

Neumann M., -nél a szabott ár minden darabon fel van jegyzve. * * *

Neumann M., áruháza Piac-u. 49., a főpostával szemben van. * * *

Ismét komoly napok előtt állunk komoly kérdések fogják az országgyűlést foglalkoztatni, és minthogy a szélső pártok közt mindig akadnak egyesek, — hisz névszerint ismerjük őket, — kik jelentéktelen ségüket erős chauvinista jelszavak által akarják feldicsőíteni, az a kérdés, vajon lesz e elég erős akarat, lesznek e elég erős emberek a 48-as Kossuth pártban, kik azokkal az elemekkel nem akarnak licitációba ereszkedni, lesznek e elég erős emberek, kik hogy az ország javát előmozdítsák, nem engednek magukra ijeszteni.

Az a kérdés, hogy ama szavak melyeket Kossuth Ferenc az orosz házi banketen mondott, a vezérjelszót fogják e képezni, vajon Kossuth Ferencnek megvan e az a befolyása, hogy e jelszónak elismerést szerezzen, szóval hogy nemcsak Kossuth Ferenc személyesen, hanem pártja is politikailag egészséges lett e?

— szeptember 22.

— **A jövő évi költségvetés** Az összes miniszteriumok elkészültek a jövő évi költségvetés előmunkálataival. A takarékoság elvét a mostani költségelirányzásban is szigorúan szem előtt tartották s csak az elkerülhetlen szükségletek fedezésére állították be új követeléseket a költségvetésbe. A szigorú takarékoságot egyrészt az államtisztviselők és a vasutasok fizetésemelése tette parancsoló kötelezővé, másrészt némi tartalékot kellett létesíteni az iskola-államosítással járó költségekre. A költségvetés az idén is egyensúlyban tartja a bevételeket és kiadásokat. Az elirányzat alapja annál biztosabb, mivel a bevételek a folyó év-

ben, a rossz termés dacára, kielégítőek. Lukács László pénzügyminiszter előreláthatólag október hó második felében már a ház elé terjesztheti az 1905. évi költségvetést.

— **Munkások védelme.** A munkásbetegség- és pénztárakra és a balesetbiztosításra vonatkozó törvényjavaslat tervezete rövid idő múlva elkészül. Már néhai Baross Gábor tervezte a munkások balesetbiztosítását, azonban csupán a munkásbetegség- és pénztárak létesítéséhez jutott. Azonban ez indítvány sem vált be teljesen. 1891-ben lépett életbe, de már a következő esztendőben sok volt rá a panasz. Azóta rendeletekkel és elvi jelentőségű határozatokkal kísérelték meg a házagoknak betöltését, teljes célt azonban nem érthettek el. Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter ekkor elhatározta, hogy a betegség- és pénztárak intézményét megreformálja és ebben a tárgyban ismételtelen is ankétát hivatott egybe. Óriási anyaghalmoz gyűlt ilyen módon egybe, a melyet most Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter az összes igények tekintetbe vételével formába öntetett. De Hieronymi Károly tovább is ment és felölelte a munkások balesetbiztosításának immár multhatatlanul szükséges és megoldandó kérését is. Nemcsak a munkások hanem az egész társadalom hálája illeti meg ezért a lépéseért, mert vele egy nagy szociális bajnak az alapos orvosi-sához fog. Százakra megy azoknak a munkásoknak a száma, a kiket kenyérkereset közben baleset ér és azután segítség híján nemcsak ők, hanem családjuk is koldus botra jut. Mind a két törvénytervezet már a legközelebbi napokban elkészül és a miniszter véleményadás céljából nyomban az országos ipartanács elé terjeszti az elaborátumot.

Országos építő-ipari mozgalom.

Az aradi ipartestület újabb lépéssel halad előre abban a törekvésben, hogy a munkások a munkások örökös munkaszünetesei és egyéb túlkapásaival szemben méltányos védelmet találjanak s hogy a munkaadó, aki egyébként is mind súlyosabb viszonyokkal kénytelen küzdeni, ne legyen kiszolgáltatva a hatalmaskodó munkásszervezetek önkényének. Az ipartestület felterjesztést nyújtott be Hieronymi Károly kereskedelmi miniszterhez a sztrájk-ügy törvényes szabályozása iránt s a miniszter nemrég érkezett leiratában ezt nemcsak kilitásba helyezi, hanem jelzi az erre vonatkozó munkálatok megkezdését.

Az ország ipartestületei nagy rokonszónnyal fogadták az aradi ipartestület kezdeményezését. Most ennek a kérdésnek a legégetőbb oldalával: az építő-ipari munkásviszonyok rendezésével készül az aradi ipartestület foglalkozni és országos mozgalmat indít.

Az aradi ipartestület a mint értesülünk, azt a prozociót akarja tenni, hogy az építkezéseknél a munkabérek nem az építő-évszak közepén hosszú munkaszünetelést és óriási károkat jelentő sztrájkok által állapíttassanak meg, hanem a munkaidőszak megkezdése előtt, a télen és tavasszal állapíttassanak meg s ekkor kötelező erejű, általános munkaszerződésekre foglaltassanak. Az ily szerződések betartását pedig törvényes intézkedések tegyék kötelezővé.

Tudvalevő, hogy a mezőgazdasági munkánál, az aratásnál ily szerződések képezik az alapját a munkások fölfogadásának. A szerződésekben kikötött munkabér szabad egyezkedés tárgya, de a már megkötött szerződést a munkás köteles megtartani; a mennyiben azt megszegné, a hatóság karhatalommal kényszerítheti a munkába állásba.

Az építő ipar sok tekintetben egyformatermészetű az arató-munkával. A mint ez, az előbbi is csak az év bizonyos részén végezhető, mindegyik határidőhöz kötött, s mindegyik napibérrel jár.

Őszi alkony.

Ó, őszi alkony, megérkezett a te dicsőséges uralmad korszaka! Megérkezett a ködös őszi délutánok komor vendége! Kiterjeszted félénk óriási nagy szürke szárnyaidat és mi félénken húzódunk össze és szabadulni szeretnénk a te nyomasztó, borongós világodtól! Szabadulni, igen, kimondom bátran, mert hosszú nyári pihenőd után szokatlan erővel nehezedel le reánk és szigorú uralommal foglalod el komor birodalmadat.

És hozod az árnyadat . . . és jönnek ellenségei a fénynek, derűnek . . . Irtózáttal fordulunk el tőled, irtózáttal, mert mi úgy szeretjük a világosságot. Azok, a mi éltető elemeink, mert velők tart a jókedv, velők jár a szeretet, a boldogság . . . És mi úgy áhitozunk, úgy sóvárgunk a szeretet, a boldogság után! Nem üdvözöllek őszi alkony, mert nem szeretlek!

Nem köszöntelek őszi alkony, mert jöttödnek nem örülök!

És tudom nem örül senki. Nem fogad senki örömmel, mert haragos ellenségnek tekintünk. Elrabolod verőfényes napjainkat, elrabolod örömeinket, elűzöd ragyogó napsugarainkat, kacajunkat.

De ime itt vagy! Küzdelem, panasz nem használ. Ott kell hagyni erdőt, mezőt, ott legkedvesebb helyeinket, árnyas völgyet . . . bucsuzunk könnyes szemekkel . . . mert nyirkos levegőd megölje az egészségeinket.

Elzárkozunk. Szobánk négy fala között kell maradnunk. Szürke homály vesz körül . . . és a homály kitünő termőföldje a borús gondolatoknak . . . Sötét árnyak közelítenek félénk . . . ijedten üzzük el . . . rémülten rezzenünk össze előlük és kergőtjük teljes erőnkkel Szemeinket lehunyjuk, hátha így menekülünk a csunya, rideg képektől. De ó, a sötétségben gazdagon tenyészik a gond és sietve tolokodik félénk a panasz . . . a szomorúság . . . És jönnek az emlékek, a múlt szenvedései és felsajognak a már majdnem behegedt régi sebek és visszatér az elfelejtett bánat.

Ó őszi alkony, minő kegyetlenség-gel téped föl lelkünk kinjait! . . . és halod a rég elhangzott sóhajokat.

A szoba füledt levegője nyomasztóan hat lelkünkre. Mozdulatlanul ülünk a nagy karosszékben és fejünk lehajva. Hallószerveinket mintegy közelebb szeretnők hozni szívünkhöz és hallgatni,

mint tolja, taszigálja egymást odaleán abban a szakadatlanul zakatoló műhelyben, azon a parányi szűk kis helyen, a szenvedések panasza, a sötét gondok kinje, a nyomor jajszava, a megélhetés nehéz gondjai . . . és mint tömörül össze mindez, mint sűrűsödik össze és mint tör ki keblünkből egy nehéz sóhaj . . .

Fázom. Hideg szél süvit odakünn s a kíváncsi őszi szél hozzám is betolakodik a szűk ablaknyíláson. Nincs még meleg kandalló, nincs izzó parázs, mely elűzné a szürke homályt, pattogó szikra, mely bus merengésemet megzavarná. Némán, hidegen áll amott a sarokban és nincs egyetlen szava, semmi vigasza borús gondolataimra.

Egy fénysugár! Az utca gázlámpája villágosságot hozott szobámba. Oszlik a homály, a ködtakaró lehull hirtelen és látom még, mint sietnek suhanva az árnyak . . .

Csak távozzatok, távozzatok tőlem! őszi alkony komor társai! Nem hoztok derűt, nyomotokban nem jár mosoly . . . vigyétek magatokkal a szív panaszait, lelkem boruját, a sötét emlékeket! . . .

Az ipartestület javaslata nem irányul a munkások megrövidítésére, nem korlátozza a szabad megegyezést, se a munkások elhatározó szabadságát; csak egyet akar, ha a munkaadót erkölcsi és anyagi felelősség terheli a munkáért, a melyet elvállalt, a munkást is ugyanilyen felelősség kösse a munkaadóval szemben. S ez bizonyára olyan elv, a melynek méltányos voltát kétségbe vonni nem lehet.

Eddig ugyanis az volt a helyzet, hogy az építő-iparos, a régi munkabérek alapján végezvén számítását, elvállalt valami munkát. A munka derekán elébe állott a sztrájk. Ez egyfelől idővesztéssel járt, s egyszerre keresztülhuzta az iparos számítását. Az építő iparosok most azt akarják, hogy ugyanakkor, a mikor az építő-munkák elvállalása történik, ugyanakkor állapittassanak meg a munkabérek is az építő évadra. Az eljárás körülbelül ez lenne. A téli hónapokban a munkások egy kiküldött bizottsága (és nem a központi szakszervezet emberei) az illető helyen lakó munkások meghallgatása után közölnék a munkaadókkal, hogy mily napi, vagy órabérek mellett hajlandók a bekövetkezendő építő szezon tartamára munkába állani. A munkaadók ezt vagy elfogadják, vagy nem. Megindulna az egyezkedés. A munkásokat senki se kényszeríthetné, hogy olcsóbb béreket fogadjanak el, mint a minőket akarnak, vagy hogy munkába álljanak, ha nekik a munkaadók feltételei nem tetszenek. Az egyéni, vagy elhatározási szabadságon nem esnék esorba.

A mennyiben a megegyezés létrejön, az összes munkaadók az összes helyi munkásokkal *monstre-szerződésre* lépnek, a melyet minden munkaadó és munkás aláír. Ezen szerződés betartására azonban az iparosok szélyos szankciókat kívánnak a kereskedelmi minisztériótól. Azt akarják, hogy a ki a szerződés ellenére vonakodnék munkába állani, azt a hatóság karhatalommal kényszerítse, s ismétlődések esetén pénzbírsággal, s fokozatosan elzárással sújtsa.

EGYHÁZ és ISKOLA.

A földmivessziskolák reformja. Tallián Béla földmivesszügyi miniszter a földmivessziskolák oly irányu reformját tervezi, hogy a növendékek ezentúl a ménesbirtokoknál nyerjenek mint munkások elhelyezést, s a munkássorban való alkalmaztatásuk alatt nyerjék egyuttal azt az elméleti kiképzést is, a melyre későbbi élethivatásuknál szükségük lesz.

Egyháztanácsülés. Az ev. ref. egyház presbitériuma vasárnap délelőtt 10 órakor az egyháztanácssteremben fontos tárgysorozattal ülést tart.

Csokonai a rendőrségen.

A Csokonai szobor körül levő kis kertből a múlt éjjel ismeretlen tettesek 40 darab mályvát elloptak.

Nagy esődület volt tegnap délután az emlékkert körül. Az emberek dermedt arccal, ijedt szemekkel néztek egymásra, hogy annak az örületes, észbontó találynak a megfejtését egyik a másik veséjéből kiolvassa. Az óriási tömeg előtt a kis vasút megállt. Az összes iskolákban beszüntették az előadást, mert egy diák sem ment órára. Az üzleteket bezárták. A tömeg perceről-perere nőtt. Már az egész Egyháztér zsufolva volt. Az emberek halálsápadtan, mozdulatlanul szorongnak, s szó nélkül néznek egy pontra. A Csokonai szobrának talapzatára, amely ott áll, de a szobor nincs rajta. Rettegetes. Debrecen kincse, Isoó Miklós remeke, az értékes, drága szép szobor — elveszett. Délelőtt még meg volt, de míg Debrecen jó népe ebédelt, az alatt a szobor eltűnt.

A városi tanács bizottságot küldött ki kebeléből a rejtelmes ügy megvizsgálására. De ők sem tudtak többet, mint más emberfia. Az utcákon őrzérek sőtálnak. Katonák, rendőrök, esendőrök, újságírók, diákok keresik a szobrot. — Mindenki kutat, nyomoz. A Bikában egy ősmert játékos jogász a rémülettől kvint adu béával a kezében elfelejtette bemon-dani a — kasszát. Még a Bigli is szünetelt.

Ezalatt az idő alatt egy magyar ruhás, pörge bajuszu ember kopogtatott illemtudóan a rendőrség panaszfelvételi hivatalának ajtaján. A belépő előadta, hogy tőle virágot loptak a múlt éjjel s kéri a tettes büntetését.

— Neve? — kérdi a biztos.

— Nevem Vitéz Mihály.

— Foglalkozása?

— Kálomista pap.

— Családi állapota?

— Nőtlen.

— Illetőségi helye?

— Debrecen.

— Születési ideje s helye?

— Az ideje 1773 nov. 23. De a helyét inkább Zoltai Lajos tudná megmondani. 1871 okt. 11-ike óta külföldben az Emlékkertben lakom.

— Volt-e már büntetve?

— Kiesaptak a kollegiumból s elűz Debrecenből.

— Tehát ki van tiltva a város területéről?

— Igen kérem, de azóta visszahoztak.

A biztos lelkiismeretesen írta a panaszlevelet s felsem nézett irásából. —

Eszre sem vette, a mint a rendőr fogalmazó bejött. A fogalmazó a mint meglátta a panaszost, azonnal felismerte.

— Hisz ez Csokonai!

— En volnék kedves Atyámfia, — szólott Vitéz, barátságosan kezét fogva.

— Aztán mi szél hozta mi hozzánk a tiszteletes urat?

— Ellopták a mályváimat. Elszunynyadtam egy keveset az éjjel és mire felébredtem, világos volt és a virágjaimnak csak a felturt helye látszott.

— Nem emlékszik a tiszteletes ur, hogy valaki arra ment volna?

— Annyira emlékszem; hogy két beesipett teologust láttam hazamenni, arra is emlékszem, hogy az Ozoryék kapuja ugy 2 óra tájon kinyílt és becsukódott, de még akkor meg voltak a virágjaim.

— Mégis nem tetszik senkire gyanakodni?

— Gyanakszom én kérem. Ez a Szabadságszoborasszony régen irigykedik a virágjaimra. Mert hogy neki nincs. Sokszor mondta is, hogy elveszi tőlem. De tessék elhinni, soha sem volt nekem semmi bajom, csak mióta ez a Julcsa odakerült hozzám. Fránya egy fehéréseléd mondhatom. Tessék eligazítani valahogy ezt a dolgot kedves atyámfia, nagyon sajnálom a virágjaimat. Azután nagyot köszönt mindenkinek, pipára gyújtott s elindult vissza az Emlékkertbe.

Leirhatatlan az öröm, a mi Csokonai látására az embereket elfogta.

— Megvan a szobor! Ezzel üdvözölték egymást az emberek. Idegenek egymás nyakába borulva hullattak öröm könnyeket. A városban a haragosok mind kibékültek egymással. Magyarai Imre Rác Károlylyal együtt játszott azon a nagy ünnepélyen, melynek rendezői ez alkalommal a kormánypart, Függetlenségi part és az Ujpárt tagjai voltak.

Csokonai szobrát a tanács kiküldött bizottsága megmosatta, letöröltette s a dologról jegyzőkönyvet vett fel.

Szóval nagy volt az öröm Debrecenben. Lapunk barátja, ki mindezt látta, hitével erősíti s leirta, elhatározta, hogy soha több szeszes italt nem iszik.

Csokonai Vitéz Mihály pedig nézi tovább a szürkült kollégiumot mozdulatlanul és nem látja, hogy az elloptott virágok helyére újat ültetett a városi fő kertész.

Pipa Ernő.

A tavaszi és nyári

idényre selyemkelme, bársony,

csipke és szalag szükségletei

vásárolja

Szénássy, Hoffmann

és társa

selyemáruházában

Budapest IV. Bécsi-utca 4. szám.

legnagyobb választék mindenféle selyemáruházban. Az idény összes újdonságai folyton raktáron vannak Szabott árak, tulkövetelés kizárva. Minták vidékre kívánatra bementve küldetnek.

HIREK.

A budapesti meteorológiai intézet jelentése.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, szeptember 22-én. Hőemelkedés és helyenkint kevés eső várható.

* **A miniszterelnök Budapesten.** Tisza István gróf miniszterelnök tegnap reggel Gesztről Budapestre érkezett és résztvett a délután tartott minisztertanácsban. A miniszterelnök e hét végéig marad Budapesten.

* **A főkapitány itthon.** Végh Gyula rendőrfőkapitány szabadságutjáról, mely alatt több nagyobb vidéki város intézményeit megtekintette, tegnap hazaérkezett és átvette a rendőrség vezetését.

* **Pósa Lajos és neje ünneplése.** A városházán tegnap délután érkezett volt, amelyen megállapították az e hónap 28-án este 8 órakor Debrecenben érkező Pósa-pár ünneplésének részleteit. Az értekezleten ott voltak: Oláh Károly, Szávay Gyula, Kardos Albert dr. Márton Imre, Könyves Tóth Kálmán, Makó Lajos, Csóka Sámuel, Jánosi Zoltán, Szele György, Csányi Viktor, Karai Sándor, Fazekas Sándor, Husz Lajos, Gácsér József, Solcz Lajos, Jászay Rezső dr., Kovács János, Tassy Miklós és a hírlapírók. Elhatározták, hogy a kedves mese mondópárt a pályaudvaron ünnepélyesen fogadják. A város nevében Oláh Károly közművelődési tanácsnok, a Csokonai Kör nevében Komlóssy Arthur alelnök üdvözlök. A pályaudvaron két sorban gyermek mekek fognak állani. A városba Rácz Károly és Magyarai testvérek zenéje mellett hozzák be a vendégeket. Csütörtökön és pénteken lesznek a jótékony célú előadások a színházban részben a Dankó Pista szobra, részben a debreceni siketnémaintézet javára. Csütörtökön az előadás kezdete előtt a színpadon gyermek mekek fogják üdvözölni Pósa bácsit és Lidi nénit. Előadás alatt Rácz és Magyarai játsszanak. Az első estén előadás után bankett lesz a vendégek tiszteletére. Az előkészítő bizottság tagjai lettek Márton Imre, Karai Sándor és Kardos Albert dr. — Jegyeket váltani lehet hétfőtől kezdve előadás napjáig Oláh Károly tanácsnok hivatalában, előadás napján a színházi pénztárnál.

* **Számonkérőszék a megyeházán.** Rásó Gyula kir. tanácsos, alispán elnöklete alatt tegnap a vármegyei hivatalokban számonkérőszéket tartottak és mindent rendben találtak.

* **Tornaköri alakuló gyűlés.** Az ev. ref. főgimnáziumi tornakör az idén is megtartotta alakuló gyűlését s egyben

tisztviselőit is megválasztotta. Elnök: Medgyessy Gábor VIII. o. t., alelnök: Hajdu István VII. o. t., főjegyző: Riesz Kálmán VIII. o. t., pénztárnok: Kiss István VIII. o. t. Előtoronászok: Gáspár Mihály és Riesz Kálmán VIII. o. tapulók. A választmányi tagok száma 6. Ez iskolai évben lesz majd Budapesten az országos verseny a vándordíjért, a zászlóért, mely a bajnokság jelvénye és most a szabadkaiaknál van, tehát szép jövő ígérkezik e tornakörnek is és kivivhatja a dicsőséget magának.

* **Halálozás.** Egy jószívű, nemes gondolkodású urnó elhunytáról vesszük a következő gyászjelentőt: Balogh Sándor főszolgabíró nejevel Muhoray Margittal; Balogh Ilona férjével Koncz Ákos tb. tanácsnok, közlevéltárossal, úgy a maguk, mint a nagykiterjedésű rokonok nevében mélyszégyes fájdalommal jelentik, hogy édes jó anyjuk, a nemesszívű rokon öz. Balogh Sándorné született Mihálovits Ilona életének 75-ik, özvegyiségének 15-ik évében, valóságos türelemmel viselt hosszas szenvedés után, f. hó 22-ikén reggeli 5 órakor végelgyengülés folytán áldott jószágul két visszaadta Teremtőjének. Üdvözült drága halottunk porrészeit f. hó 24-ikén délelőtt 10 órakor fogjuk ideiglenesen eltemetni az ev. ref. egyház szertartása szerint tartandó rövid ima után Nagyerdőn levő lakásunkról (Városi villa 2 ik sz.) a Kossuth utcai sírkertbe.

* **Tanítók drágasági pótléka.** A debreceni ev. ref. tanítók drágasági pótlékot kértek. A gazdasági bizottság egyhangulag javasolja az egyháztanácsnak, hogy a nehéz megélhetési viszonyokra és az általános drágaságra való tekintettel a nős tanítóknak 200, a nőtlen tanítóknak és a tanítónőknek pedig 100 korona drágasági pótlékot adjon.

* **Az építőmunkások munkaszünetése.** Néhány szál napszámos dolgozott ugyan tegnap egyes építkezéseknél rendőri felügyelet alatt, de a kőművesmunkások pihentek. Ma délután kíséri meg az összeegyeztetést a hivatalos békéltető bizottság, amelyen részt fognak venni Vetéssy Béla iparügyosztályvezető elnöklete alatt a munkaadók, a munkások hat kiküldöttje, az iparfelügyelők, az ipar testületi elnök és titkár. Ha ez a kísérlet nem fog eredményre vezetni, holnap reggel az összes építő- és kőművesmesterek beszüntetik az építkezéseket.

* **Adományok a Bocskay-szoborra.** A Hajduböszörményben felállítandó Bocskay-szoborra újabb adakoztak: Abauj-Torna vármegye 50 korona, Leibicz város (Szepes várm.) 10 korona, Komárom szab. kir. város gyűjtése 31 K. 30 f. Győr sz. kir. város 50 korona, Lőcse szab. kir. város 50 korona, Vas vármegye 50 korona. Összesen 241 korona 30 fillér. Előbb kimutatásban 34,966 korona. — Együtt 35,207 kor. 30 fillér. — Bihar-vármegye közgyűlése tegnapi ülésén Marjay Péter indítványára 200 koronát szavazott meg a Bocskay szoborra.

* **Önkéntesek tisztii vizsgája.** A debreceni 39-ik gyalogezred önkéntesei mintegy 30-an ma reggel indultak Nagyváradra, hogy a következő napokon tartandó tisztii vizsgát letegyék.

* **Hadbírójelöltek.** A katonai igazságszolgáltatás reformjavaslata legközelebb a törvényhozás elé kerül. A hadügyminiszternek a hadbírójelöltek számának szaporításáról szóló legutóbbi rendelete is erre vall. A honvédelmi miniszterium is adott ki most egy rendeletet, amely a hadbírójelöltek kiképzésére vonatkozik s nagy súlyt helyez benne a jelöltek polgári jogügyi gyakorlatára.

* **Válasz a panaszokra.** A Szabadságban olvastuk, hogy mily botrányos a közbiztonság városunkban és hogy saját vagyónunk örökösen ki van téve a legnagyobb bizonytalanságnak. — Mindehhez csakugyan még igen sok szó fér. Például a lakásfosztogatás a *minimumra* apadna, ha a lépcsők kellően volnának világítva s ha a házfelügyelők valóban házfelügyelők volnának s nem pipálnának a meleg szobában, hanem naponta többször körüljárnák a házat, a fölépésnél kezdve s a hátulso lépcsőnél végezve. A házmesterek télen vagy nyáron egy bizonyos óra előtt nem világítják meg soha a lépcsőházat, ha még olyan sötét is van, mert — még nincs itt az ideje —, szokták mondani. Az ember visszahökken, mikor egy ilyen koromsötét lépcsőn akar felfelé haladni s félnie kell attól, hogy kezét-lábát eltöri, ha a saját lakásába akar jutni. — Persze, házmesternek sehol nyoma sincs. Ha az ember utána kutat, rá talál a — vicére. Tőle megtudjuk, hogy a *ténsur* meg a — *ténsasszony* temetésen vannak, s a gázt 6 óra előtt meggyújtani nem szabad, mert a házi ur veszekszik, ha nagy a gázszámla. — Ilyen körülmények közt, nem esoda, ha feltörik és kirabolják lakásainkat. E viszonyok nem is javulnak addig, míg egyszer egy nagy urat ki nem fosztanak vagy meg nem támadnak egy sötét lépcsőházban.

* **A halápi iskola helye.** Kovács József polgármester, Varga Károly tb. tanácsnok és Szilágyi János a mérnöki hivatal kiküldötéből álló bizottság tegnap a helyszínen járt és legalkalmasabbnak a Bokorhegyet találták az iskola helyének. A tanács tegnap tartott ülésén a bizottság jelentése alapján kimondotta, hogy az iskolát nem a 13. sz. órháznál, hanem a Bokorhegyen építteti fel.

* **Németországban nem lehet bojkotálni.** A sztrájk dolga évek óta foglalkoztatja a világ összes kormányhatalmait, általános rendszabályt azonban eziddig még nem sikerült életbe léptetni. Különös érdeklődéssel bírnak reánk nézve is Németország esete. A mikor Németországban a kímicsaui sztrájk kitört a Mummert-cég sörgyára elbocsájtotta összes munkáit és szolidaritásba lépett; a többi munkaadóval, a kik az összes gyárakban megszűntették a munkát. A munkások ezzel szemközt szövetkeztek, kimondták a sörgyára a bojkottot és ezt ki hirdették. Ezután több vendégglöbe hatoltak be és a

HOL lehet kevés pénzen nagy bevásárlást tenni? Tegyen egy legkisebb próba bevásárlást

LEBOVITS ZSIGMOND

előnyösen ismert saját készítményű női-és férfi cipő-áruházában. Csapó-utca 5 hol méret utáni rendelések is jó anyagból pontosan készíttetnek

vendégeket arra akarták kényszeríteni, hogy ne igyanak a Mummert-gyár söréből. A gyár vezetősége erre feljelentette a munkások szövetségét és a krimicsaui bíróság a szövetség összes tagjait 1500 márká pénzbüntetésre ítélte. Egyszermind kimondta a bíróság azt is, hogy a munkások csak arra jogosultak, hogy sérelmeiket nyilvános gyűléseken elpamaszolják és békéltető-bizottságot küldhessenek ki. Nincsen joguk azonban, hogy bármely iparvállalatnak termékeit bojkott alá vonják, sőt, hogy a konzumenseket a bojkottra felszólítsák.

* **A zsurokról.** Mind hidegebbre válik az idő. Lassan lassan beszorulunk a szobába. Vége a sok bohókás nyári mulatásnak, mikor sokszor reggel tévedtünk haza az ezüstös holdvilág fényénél, vagy talán még többször, mikor a nap már jó magasan ragyogott az égbolton. A városi élet csak villamos világosságot és légszesz fényt ismer, a szalonok négy fala közt pedig nagyon is kell vigyáznunk minden szavunkra, mint egy himes pillangóra, amely a legkisebb érintésre is veszíteni tud pompájából. Beköszöntött most már a zsurok korszaka. Meg van ennek is a maga varázsa, bár ez a nagy demokraták előtt sehogy sem képes magának népszerűséget biztosítani. Az ezerszemű nyilvánosság kizárásával, illatos fogadó szobákban csak is választottak szórakoztatására hozták be ezt a divatot, amely azonban társadalmunk kasztrendszerre hajlandó természeténél fogva csakhamar gyökeret tudott verni. Ma már egy jobb módú iparos család is bigyesztett ajakkal tekint arra a familiára, amely a téli hónapok alatt legalább egy-két zsurt nem rendezett. A zsurok királynői és arslánjai kerülnek most a felszínre. A lányos mamák pedig rajta vannak, hogy fáradságuk jutalmát egy bennakadt vőjelöltben megtalálhassák. — Kívánunk sok kellemes órát az ideai zsurszezonban.

* **A fűző alkonya.** A női ruházódás reformja, úgy látszik, mind diadalmasabban halad előre. A reformruha lassacskán kiszorítja az annyi orvos által perhorreskált fűzőt. Ez a ruházódási reform azonban, amilyen örvendétes hygienikus szempontból, oly hátrányos a fűző-iparra. Ezt panaszozza el a bécsi kereskedelmi és iparkamara egy felirata is, amint mostanában terjesztették az osztrák kereskedelmi miniszter elé. A felirat szerint a bécsi fűzőgyárosok a múlt évben üzemüket redukálni voltak kénytelenek, sok munkásnőt elbocsátottak, egy pár műhelyt pedig végleg becsuktak.

Zeneköri választások. A református főgimnáziumi énekkör 25 én vasárnap délelőtt 11 órakor tartja közgyűlését, a főiskolai énekkörben. Tárgy: Szűn idei fenntartó bizottság jelentése. Tisztviselő választások. Esetleges indítványok.

* **A bádogot nyelt gyermek.** Megemlékeztünk, lapunk szerdai számában arról a szerencsétlenségről, mely Eröss Jakab kávéháztulajdonos 4 éves fiacskájával Lacikávi történt, aki egy bádogdarabot lenyelt, amely a torkán akadt. Az

aggódó apa sietve felvitte a gyermeket Budapestre, ahol még aznap megoperálták. A kis fiú az operáció után, miután Eröss ezt családjának táviratozta, jól érezte magát, s evett is ugyanarra, hogy Eröss tegnapelőtt este haza jött, azzal, hogy a gyermek jól van és tíz nap múlva itthon lesz. A gondos szülők a beteg gyermek ápolására, neve löjüket akarták Pestre felküldeni, akit éppen a vasúthoz kísérték, midőn jött egy távirat Budapestről, amely jelentette, hogy, a kis Lacika meghalt. A szerencsétlen véget ért kis fiú esete városzerte élénk részvétet kelt.

* **A ruhagyűtő.** Jeremiás Józsefné vén cigányasszony ócskaruha olárusításával foglalkozik. Még pedig úgy, hogy egyes helyekről elviszi a ruhát, hogy majd ha eladta, behozza az árát. Azonban soha nem fizet semmit ki. A rendőrségen hetenkint átlag 3 feljelentés érkezik ellene. Most véget vetnek üzelmének.

* **Hamis egyforintos.** Forgalomba jött mostanában sok hamis pénz. Ezek közül tegnap egy rendkívül rossz utánzat egy ólom forintos került a rendőrség asztalára. Halász Balázs kabai embert csapta be vele valaki.

* **Nagyobb gépek szállítása a közutakon.** A kereskedelemügyi minisztérium az összes államépítészeti hivatalokhoz körrendeletet intézett a nagyobb gazdasági gépeknek a vidéki közutakon való szállítása érdekében. A gazdasági élet föllendülésével ugyanis egyre több nagy súlyú gazdasági gépet, lokomobilokat, gőzekéket stb. szállítanak a közutakon. Ezek pedig azt igénylik, hogy a közutakon levő hidak és átvezetők olyan szilárdsággal épüljenek, hogy a nagy megterhelést elbirják. A minisztérium az utasításában meghatározza, hogy ezeket a hidakat és átvezetők legalább is olyan erősre építsék, hogy az átszállításnál a husz tonna súlyú gépet megbirják.

* **Halálozások.** Legutóbbi kimutatásunk óta az anyakönyvi hivatalnál bejelentették a következő haláleseteket: Özv. Balog Sárdorné gör. keleti 75 éves, Nemes Bálint ev. ref. 79 éves és Kozma József ev. ref. 3 éves.

x **A Háztartás,** a magyar gazdasszonyok egyetlen közlönye, október elsejétől ismét alapítója, Kürthy Emilné tulajdonába és kiadásába megy át. A már tíz éves, s háztartási kérdésekben nélkülözhetetlen lap szerkesztését ezentúl is Kürthy Emilné fogja vezetni. — A Háztartás előfizetési ára, úgy mint eddig negyedévre 3 korona, mely összeg az új kiadóhivatalba (Budapest, VIII. ker., József-körút 31-B) küldendő.

LETZTER JÓZSEF fényképészeti festészeti és fényképészet i tási műterme Piac-utca 44 sz. Ujfalussy-ház. Állandó fényképkiállítás a műterem kapubejáratánál levő kirakásban.

Nyakkendő ajándékok 1 koronától lejjebb Feketénél

Ma este az Arany Bika kávéházban Rácz Károly zenekara játszik.

SZÍNHÁZ.

Morénylet a szerződött tagok ellen.

A színház bizottság ülése.

Zilahy Gyulának Aradon többféle baja volt a színházulatának tagjaival. Az aradi színházi bizottság baható tájékozás és érett megfontolás után mindannyiszor megvédte a tagok jogait a színházgatóval szemben. Zilahy Gyula, amint látszik, ennek Debrecenben elejét akarta venni. Legalább arra vall az a sajtóságos és még eddig páratlanul álló kérvény, amelyet Debrecen város színházbizottsága tegnap délután tartott ülésében tárgyalt.

Zilahy Gyula ebben már jó előre arra kéri a városi tanácsot, hogy pótlólag vegye bele a vele kötött szerződésbe azt, hogy amely színészt vagy színésznőt a színházi bizottság kifogásol, azt Zilahynak joga lehessen azonnal elbocsátani.

Oláh Károly közművelődési tanácsnok, mint a bizottság elnöke, terjesztette elő ezt a különös kérvényt. Aczél Géza és Szentkirályi Tivadar rámutattak arra, hogy a színházgatóval kötött szerződésben gondoskodva van arról, hogy a színházi bizottság a szerződötéseket ellenőrizze és méltányosan befolyásolja, felesleges tehát, hogy a város adjon köpenyegyet Zilahynak tagjaival szemben, amelylyel takarózni akar. A bizottság Fejér Ferenc dr. indítványára szótöbbséggel mégis olyan határozatot hozott, hogy ohajtja, hogy ha valamelyik tag a bizottságnak nem felel meg, azt az igazgató mással pótolja.

Ez a határozat az egész magyar színészvilágot meg fogja döbbsenteni. — Mert ha Zilahy akar és tud az egyes szerepkörökre megfelelő erőket szerződötetni, akkor úgy is megteszi és így felesleges ez a határozat. Ha pedig nem akar vagy nem tud most, egy évvel az évad kezdete előtt, hát akkor hogy bírja pótolni évad közben jobbal és megfelelőbbel az elbocsátandó tagot? Meg aztán hogy kapjon az a jóhiszeműleg Zilahyhoz előre szerződött de kifogásolt és hirtelen elbocsátott tag évad közben más szerződötést!

A színészegyesület által jóváhagyott általános szerződötés 5-ik pontja világosan kimondja, hogy „ha a szerződötött tag színházi működése meg nem felel az igazgató várakozásának, az igazgatónak kötelessége ezen kérdés eldöntését csakis társulati tagokból álló öttagu választott bíróság elé vinni. A szerződötés első hónapjában el nem bocsátott tag ilyen címen többé a szerződötés lejártáig el nem bocsátható.”

A jóhiszeműleg szerződötő színészek méltán elvárhatják Debrecen város tanácsától, hogy védelmébe veszi szerződötésüket és nem fogja jóváhagyni a színházi bi-

zottság felületesen hozott de egész ek-szisztenciákra végzetessé válható határozatát.

A színházi bizottság tudomásul vette még a Makó Lajos jelentéseit az új tagok szerződéséről és arról, hogy a minden évben szerződészerűen köteles egy teljes új diszlet saját költségén elkészíttetni és díjtalanul a város birtokába bocsájtja. Az új diszlet megvizsgálására a bizottság Oláh Károly, Aczél Géza és Tóth István tagokat küldte ki.

Végül Tóth István indítványára elhatározta a bizottság, hogy a színház folyosóján a nézőtér és a kijáratok alaprajzait fogja feltűnően elhelyezni a közönség tájékozására és hogy a közönséget a vészkijáratokhoz szoktatja, ami nagyon helyes.

(-rő.)

— (Az első havi műsor.) Makó Lajos szinigazgató tegnap benyújtotta a színházbizottságnak október havi műsorát. Amint az alább közölt műsorból látható, az minden tekintetben megfelel a debreceni színház követelményeinek. Hat újdonság van benne különféle műfajokból, de valamennyi magyar szerzőtől. A régebbi művek közül pedig úgy a drámák, mint a zenés darabok jól vannak összeválogatva. A műsortervezet a következő:

Okt. 1. Aranyvirág A. 2. Loti ezredesei — Annuska (először) — 3. Az asszony verve jó B. 4. Annuska C. 5. Eleven ördög A. 6. Alkalmi költemény — Annuska B. 7. Mikádó C. 8. Annuska A. 9. Katalin — Bizánc (először) —, 10. Mikádó B, 11. Bizánc C, 12. Mikádó A, 13. Bizánc B, 14. Fatinica C, 15. Bizánc A. 16. Vasgyáros — Kis császár (először) —, 17. Leár király B, 18. Kis császár C, 19. Cyrano de Bergerac A. 20. Kis császár B, 21. Szókimondó asszonyosság C, 22. Kis császár A, 23. Mezeycskék Fölösleges férjek (először), 24. Szultán B, 25. Kernevillei harangok C, 26. Fölösleges férjek A, 27. Fra Girolamo (először) B, 28. Fölösleges férjek C, 29. Fatinica A, 30. Nebántsvirág — Tetemre hívás (először), 31. Csikós B.

— (Színházi ujság) A szini évad megkezdésével Szathmáry Zoltán, debreceni hírlapíró több hírlapírotársa közre működésével raponként megjelenő szöveges színlapot szerkeszt, amely a színlapon és az előadásra kerülő darabok szövegén felül színházi híreket és szórakoztató apróságokat a színészvilágból valamint hirdetések fog közölni. A szöveges színlapot a színház előtt és a nézőtérén színlap gyanánt fogják árulni. — Mint halljuk, egyik színtársulati tag, Krémer Jenő, is készül színházi ujságot szerkeszteni hetenkint egyszer. A kölcsönösség most már azt kívánja meg, hogy valamelyik hivatásos ujságíró meg a színházban lépjen fel hetenkint egyszer.

TÁVIRATOK.

A japán-orosz háború.

Port Arthur ostroma.

Osifu, szept. 22. A portarthuri kórházak egyszerűen működnek. Ezer be-tetregre 30 ápolónő jut. A hőgyek katona ruhákat készítenek, míg a szegényebb asszonyok a fehérneműt látják el. Raga-dós betegségek nem fordulnak elő. A japán fegyver és gépágyuktól találtak gyorsan gyógyulnak. Sokan vesznek el a nagy legyek csípésétől, melyek hulla mérget visznek át az élőkre. Hír szerint a portarthuri óvárcs teljesen elpusztult. Emberélet aránylag kevés vesz el. A helyőrség jókedvű. A védőknek korlátlan bizalmuk van abban, hogy az erősséget fenntarthatják.

Tokio, szept. 22. Itt Port Arthur elestét 14 napon belül várják.

Stefánia és Lujza találkozás.

Páris, szept. 22. Lónyai Elemér grófné gyöngédhengu levelet írt nővére-nek Koburg Lujza hercegnőnek, melyben kérte, hogy adjon alkalmat a találkozásra. Lujza hercegnő annak következtében d. u. felkereste Stefániát a Bristol szálló-beli lakásán. A találkozás megindító volt. A két nővér sirva borult egymásra. Csak késő este hagyta el Lujza hercegnő nővérét.

A kolera.

Pétevár, szept. 22. A Kaspitenge ren-tul lévő vidéken a kolera 11 étől 18ig, az előző hetekkel szemben, erősen apadt. Bakuban 12-én három és 17-én egy ember betegedett meg.

Meggyilkolt dúsgazdag birtokos.

Nyitra, szept. 22. Grosz Manó nyitrai háztulajdonost reggel ágyában halva találták. Párnája véres volt és Grósz nyakán kö-elet találtak. Valószínű, hogy gyilkosság áldozata. Grósz dúsgazdag ember volt, de szegényesen, egyedül élt. Az utóbbi időben parasz-tokkal kölcsönüzleteket kötött és a teg-napi nap folyamán is volt nála néhány adósa és így lehetséges, hogy ezek kö-zül valamelyik fojtotta meg.

Egy későbbi távirat Grósz Manó esetére a következőket jelenti; Eddig még nem volt határozottan megállapí-tató, hogy Grósz Manó gyilkosság áldozata-e vagy nem, mert különö hi-rében állott és az sínes kizárva, hogy hirtelen örültnben öngyilkossá lett. A hatóság a lakást lezáratta és a halál esetről értesítette a törvényszéket. Az elhunyt 100,000 koronára rugó értékpa-pírjait — úgy tudják — a lakásán tar-togatta és a vizsgálóbíró feladata lesz megállapítani, hogy van-e egyáltalában hiány avagy elvitték-e azokat. A holt-testet ma délelőtt boncolják fel.

Nyitra, szept. 22. A gyilkosság mind titokzatosabb lesz. A hatósági vizsgálat semmi fontosabbat nem tudott megállapítani, mivel az áldozat évek óta nem érintkezett bizalmasabban. Senki sem tudja megmondani, hogy mi hiányozhat lakásából. A meggyilkolt szobájában nagy rendetlenség van, de meg-lehet, hogy már évek óta így lakott. A nyakán erős és véres horzsolás van, mely az orvosok véleménye szerint stranguláció eredménye. Egy vastag zsinógot találtak ágya alatt. Legvaló-

színűbbnek látszik az a feltevés, hogy Grósz, ki pedarisztikus volt, magával hozott valami síhedert, ki aztán megfoj-totta őt. A hullán csak ing és uszó nadrág van, mert Grósz nagyon zsugori ember volt és nagyon szegényesen el-tözködött. Vagyonát százezer forintra becsülik, melyet nagy részt a bankok-ban helyezte el és a betéti könyvecskét eldugta, úgy hogy ezek hiánya sem konstatálható biztonsággal. A szoba kulcsa frissen van olajozva. Lehetséges azonban az is, hogy Grósz guitaütésben halt meg és a zsinog csak véletlenül van mellette, a horzsolás pedig mástól ered. A hatósági jegyzőkönyv semmi bizonyosat nem tartalmaz. A rendőrség nyomozása eddig nem vezetett eredményre.

Merénylet a férj ellen.

Békés Gyula, szept. 22. A Nyisztor Adorján gyulai törvényszéki bíró ellen neje és bűntársai részéről megkísérelt gyilkos merénylet tettesei ma kerültek az itteni törvényszék elé. Zárt tanácsko-zás után a törvényszék a tárgyalást el-napolta.

Gabonatözsde.

Budapest, szeptember 22. Buzakiná-lat mérsékelt, vételkedv korlátolt. Lanya-irányzat mellett 20,000 métermázsra került forgalomba 12 és fél fillérig ol-csőbb áron. Egyébb gabonanemek 5—10 fillérral olcsóbbak. Idő: boris.

Buza októbere	10.32—33
„ 1905 áprilisra	10.68—69
Rozs októberre	7.65—66.
„ 1905 áprilisra	8.07—08.
Zab októberre	6.87—88

TÖRVÉNYKEZÉS.

Egy opera énekesnő regénye.

— Expressz tudósítás. —

Budapest, szept. 22.

Művészi körökben ismert nevű ope-ra énekesnőnek Piontka — művészi ne-vén — Sveczinszka Máriának ügyével foglalkozott ma délelőtt a büntető járás-bírósnál dr. Radich albiró.

Az ügy, amely az operaénekesnőt vádlottként a büntető járásbírósnál elé-sodorta, évekre nyulik vissza. A fiatal mű-vész nő évekként ezeltől megismerkedett Jüllneggi Gebauer Károly tüzérhadnagy-gyal, aki állandó udvarlója lett. A tiszt lassankint tüzérszázadosná lépett elő-s három évvel ezeltől szakított a művésznővel s egy gráci gazdag börgyárosnak a leányát vette nőül.

Sveczinszka Mária midőn ezt meg-tudta, hosszabb beadványt intézett ez év január 3-án a 23. sz. tüzérezred becsü-letügyi választmányához. Ezen beadvá-nyában elöadta, hogy a Jüllneggi Ge-bauer Károly tüzérszázadosnal, aki neki házasságot ígért, évek során át benső szerelmi viszonyban élt s ezen idő alatt 28000 koronát költött a lennő férjére. De ezenkívül még hathatós erkölcsi tá-mogatásban is részesítette a kapitányt s ennek családját. Így a többek között gróf Paar és báró Bolfras főhadsegédek-nél való személyes közbenjárására Jüllneggi Gebauer Károly tüzér kapitányt a vezér-karhoz rendelték be szolgálatlételre. Ezen-kívül pedig Badeni volt miniszterelnök-nél pedig kivitte, hogy a tüzérszázados atyját Jüllneggi Gebauer nyug. tábornokot, akinek leánya a megszökött Lujza hercegnő udvarhölgye, kinevezték a bécsi Invaliden Institut parancsnokává.

Mindezt ő jövődöbeli férje iránti szeretetből tette meg. Mikor a tüzérkapitány minden célját megvalósította általa, akkor egyszerűen cserben hagyta s egy gráci zsidó lányt vett nőül.

Feljelentésében oda konkludált, hogy a tüzérkapitány eljárása, akire évek során át 28000 koronát költött, nem egyeztethető össze a katonatiszti ranggal, már csak azért sem, mert ezen 28000 koronát sem a tüzérkapitány, sem ennek atyja a bécsi Invaliden Haus parancsnoka, akit pedig ezen összeg visszafizetésére felszólított, hallani sem akarnak az előlegezett pénzösszeg visszatérítéséről.

Jüllneggi Gabauer Károly tüzérkapitány, akit időközben a vezérkartól a 28. sz. tüzérezredhez csapatszolgálatra rendeltek be, a becsületügyi választmányhoz intézett feljelentés tartalma miatt hatóság előtti rágalalmazás vétsége címén tett panaszt a büntető járásbíróhoz. A hatóság előtti rágalalmazás vétsége címén tett panaszt a büntető járásbíróhoz. A hatóság előtti rágalalmazás vétsége címén tett panaszt a büntető járásbíróhoz.

A hatóság előtti rágalalmazás címén tett panaszt mára tüzte ki tárgyalásra a büntető járásbírósnál dr. Radich bíró. A tárgyaláson a személyesen megjelent felek közül a művésznőt dr. Bánó József, a tüzérkapitányt pedig dr. Szilasy Adolf ügyvéd képviselte. A panasz ismertetése után a művésznő ügyvédje tekintettel azon körülményre, hogy a zsarolás címen tett panasz ügyében dr. Oláh főtárgyalási elnök a tárgyalást november elejére tüzte ki. Tekintettel a két ügy összefüggésére, kérte, hogy a rágalalmazási ügy egyesítését a zsarolási ügygel.

A bíró ezt el is rendelte s ezzel a mai érdekesnek ígérkező tárgyalás végét ért.

§ Józsa és Pailag. Csaknem teljes négy napon keresztül tárgyalta az esküdtbíró az alsó-józsa s pailagi legények vérpörét s tegnap délelben fejezte be. Tegnap délelőtt tartotta Dr. Udvarhelyi Dezső ügyész a vádbeszédet és a védőügyvédek a védőbeszédet. Az esküdteknek 12 kérdést állapított meg a kir. törvényszék. Fél 12 órakor vonultak vissza az esküdtek s délután fél 2 órakor hirdették ki az esküdtek határozatát. Ennek alapján a kir. törvényszék Tóth Lajost hét hónapi, Virág Józsefet 7 és fél hónapi, Szabó Gábort hat hónapi börtönrre, Sári Gábort és Nagy Lajost három heti fogházra és valamennyit pénzt büntetésre, azonkívül 600 korona kártérítés és büntetői költségek megtérítésére ítélte. Az ítélet jogerős.

§ Rabló cigányok. (Esküdtszéki tárgyalás.) Két marcona, vad tekintetű fiatal vándor cigány felett tárgyalta tegnap d. u. a debreceni kir. törvényszék, mint esküdtbíró. Kolompár Mihály és János testvérek. f. é. június 28-án este 9 és 10 óra között bementek Balogh Adám szováti lakos házába s Balogra és feleségére forgópisztolyt szegezve, pénzt követeltek tőlük. Mivel ezek pénzt nem tudtak adni, felforgatták az egész házat, összetörték széket, asziszt s a falba lövöldöztek, aztán egy kosár almát s egy tajtékipipát magukkal vevé elmentek. Bejöttek Debrecenbe, hogy itt a törvényszéktől szabaduló társukat Lakatos Kálmánt üdvözöljék, itt fogta el őket

Tóth Imre szováti esendőőrvezető s Boján Sándor rendőr. Még ezekre is pisztolyt fogtak, de kicsavarták a kezükből s láncra verve kísérték őket a rendőrségre.

A két cigány fellépése bár minden tekintetben cigányos és nevetségességig együgyű, egymástól mind a mellett, rendkívül különböző. Az idősebb 19-20 éves szürkés szemű buta, de sunyi tekintetű idétlen alak, a ki mint főtettes első rendű vádlott ül a bírái előtt. A fiatalabb 15-16 éves fekete szemű értelmes arcú jóképű ügyes legény, a ki, mint a tárgyalás folyamán kiderült, valami rokonát, a szépséges Minare Borbálát már kétszer szöktette meg az urától.

A két vádlottat hallgatta ki tegnap d. u. a bíróság. Tagadták a tettét rettentően. Egre földre esküdöztek, hogy így egy ók soha se bántották Balogkat. Nem is vallottak eddig semmit. Ha csak a tanukkal való szembevitésnél be nem vallják. Különösen a nagyobbik a ki, a mint az elnök bíró megszólította, azonnal sirva fakadt.

A tárgyalást Dr. Oláh Miklós vezetői. Szavazó bírák: Tatay Ferenc és Tóth Aurél. Ügyész: Dr. Horváth István, Védők Dr. Osváth Ferenc és Dr. Takács Ferenc ügyvédek.

Esküdtek: Kohn Henrik, Zöld Mihály, Kerékgyártó Sándor, Harsányi Gábor, Ungvári Andor, Veréb Lajos, Kovács István, Ráth János, Vadon Sándor, Egei Imre, Szabados Ferenc, Burger József. Pótesküdt: Pongor Ambrus.

Nagy raktár.

* Szőnyeg, *
* F ü g g ö n y, *
* Butorszövet, *
* Linoleum, *
* Bőrvászon, *
* Ágy és Asztalterítő,
* Flannel takaró,
* Pokróc. *
Paplan és Matracokból

DONOGÁN és SOMOSSY

Kunz József és Tsa utóda cégnél
Kistemplombazár.

Rohitsi Tempel orrás
étvágyat csinál emésztést elősegít üditőleg hat

Kapható:
Hoffmann Jozsefnél,
Budapest, Báthory utca 8

M. Á. Vasutak
menetrendje
1904. május hó 1-től.

Debrecenből indul:		
Budapest felé (vegyesvonat) —	d. u.	3 30
Budapest felé (gyorsvonat) —	d. u.	4 16
Budapest felé (gyorsvonat) —	reggel	8 59
Budapest—Nagyvárad felé —	d. u.	12 07
Budapest—Nagyvárad felé —	este	10 31
P.-Ladány—Nagyv. mind. kedd	d. e.	11 12
Csak P.-Ladányig — — —	este	8 10
Csak P.-Ladányig motor menet	reggel	5 03
Szatmár—M.-Sziget felé — —	d. u.	3 56
Csak Szatmárig (gyorsvonat) —	d. e.	6 41
Csak Szatmárig teher v. sz. sz.	d. e.	7 56
Szatmár—M.-Sziget felé — —	d. u.	2 59
Szatmár—M.-Sziget f. (gyorsv.)	reggel	12 07
Csak Szatmárig — — —	reggel	5 10
Miskolc—Kassa felé — — —	este	8 13
Miskolc—Kassa felé — — —	d. u.	6 56
Szerencs—S.-A.-Ujhely Kassa f.	d. u.	4 11
Csak Nyiregyházaig — — —	d. u.	2 12
m. á. vasutól	reggel	15 36
vásártérről — — —	reggel	15 44
m. á. vasutól	reggel	18 03
vásártérről — — —	reggel	8 16
H.-Böszörmény m. á. vasutól	d. e.	11 07
vásártérről — — —	d. e.	11 16
B.-Sz.-Mihály m. á. vasutól	d. u.	4 25
vásártérről — — —	d. u.	4 33
felé m. á. vasutól	d. u.	2 11
vásártérről — — —	d. u.	2 21
m. á. vasutól	este	6 46
vásártérről — — —	este	6 53
F.-Abony felé m. á. vasutól —	reggel	4 36
F.-Abony felé vásártérről —	reggel	4 56
O.-Köcs—Polgár felé m. á. v.-tól	d. u.	4 06
O.-Köcs—Polgár felé vásártérről	d. u.	4 23
Derecske—N.-Léta felé — —	reggel	9 35
Derecske—N.-Léta felé — —	reggel	4 31
Budapestre érkezik:		
A reggel 8 ó. 57 p.-kor ind. gy. v.	d. u.	1 50
A déli 12 ó. 07 p.-kor ind. sz. v.	este	6 40
Az este 10 ó. 31 p.-kor ind. sz. v.	reggel	5 45
A d. u. 4 ó. 16 p.-kor ind. gy. v.	este	9 35
Bpestől Debrecenbe indul:		
A d. u. 12 ó. 06 p.-kor érk. gy. v.	reggel	7 25
A d. u. 3 ó. 26 p.-kor érk. sz. v.	reggel	9 —
Az este 6 ó. 26 p.-kor érk. sz. v.	d. u.	2 —
Az éjjel 2 ó. 24 p.-kor érk. sz. v.	este	7 05
Az éjjel 2 ó. 24 p.-kor érk. sz. v. (P.-Ladányig gy. v. átszállással)	este	9 15
Debrecenbe érkezik:		
Budapest felől (gyorsvonat) —	d. u.	3 06
Budapest—Nagyvárad felől —	este	6 29
Budapest—N.-várad felől gy. v.	éjjel	2 26
Budapest—Nagyvárad felől —	d. u.	2 24
Csak P.-Ladánytól — — —	reggel	7 15
Csak P.-Ladánytól motor menet	reggel	5 45
Kolozsvár—Nagyvárad felől —	reggel	7 08
Csak Szatmárról — — —	reggel	8 26
Csak Szatmárról (gyorsvonat) —	d. e.	11 46
Csak M.-Szigetről — — —	d. u.	3 37
Csak M.-Szigetről (gyorsvonat) —	este	10 55
M.-Sziget—Szatmár felől — —	este	6 11
Csak Szatmárról — — —	reggel	8 40
Kassa—Miskolc felől — — —	d. e.	11 04
Kassa—S.-A.-Ujhely—Szerencs	este	7 31
Kassa—Miskolc felől — — —	d. u.	3 50
Csak Nyiregyháza felől — — —	reggel	7 48
vásártérről — — —	reggel	7 33
mávasúthoz — — —	d. e.	11 40
vásártérről — — —	d. e.	11 15
B.-Sz.-Mihály mávasúthoz	este	6 22
vásártérről — — —	este	6 06
H.-Böszörmény mávasúthoz	este	9 12
felől vásártérről — — —	este	8 51
mávasúthoz — — —	d. u.	1 57
vásártérről — — —	d. u.	1 46
mávasúthoz — — —	d. u.	3 52
F.-Abony felől vásártérről —	d. u.	5 23
F.-Abony felől mávasúthoz —	d. u.	5 34
O.-Köcs—Polgár felől vás. térre	reggel	7 35
O.-Köcs—Polgár felől máv.-hoz	reggel	7 44
Derecske—Nagy-Léta felől —	reggel	7 54
Derecske—Nagy-Léta felől —	d. u.	2 15

Elhizás

gyorsan elmúlik a teljesen ártatlan

Thiele-féle soványító teától.

kittűnő elismerések. Egy csomó 2 Kor. vidékre 2 Kor. 50 fill. utánvétellel.

Török József

gyógyszerésznél, Budapest, Király u. 12.

**BRAZAY FÉLE
SOSBORSZESZ**

SOSBORSZESZ
NAGY ÜVEG ÁRA: 2 KORONA
E KIS ÜVEG ÁRA: 1 KORONA
HASZNÁLATI UTASÍTÁS MINDEN ÜVEGHEZ
MELLEKELVE VAN!

PÉNZ

4%-os

törlesztéses kölcsönöket nyújtok budapesti és külföldi elsőrangú pénzügyintézetektől a földbirtok és ingatlan 3% értékeig I. és II. helyre 15—65 évig terjedő időtartamra. **Személyhitelt!** papoknak, katonatiszteknek, állami- és magánhivatalnokoknak, kereskedőknek és iparosoknak kezes és kezes nélkül 1—15 évig terjedő időre **gyorsan és diszcreten.**

Bank- és magánadósságok convertálása.

LÁNG SAMU

bankbizomány

Budapest VI., István-tér 16.

A kölcsön nem záloglevelekben, hanem készpénzben lesz folyósítva. Értékpapírok és részvények a legmagasabb napi árfolyam mellett megvételnek. (Válaszbélyeg.)

KEIL-LAKK

legkittünőbb mázó-ló-szer puha padló számára,

Keil-féle viasz-kenőcs kemény padló számára^a
Keil-féle fehér „Glasur“ fénymáz 45 kr,
Keil-féle arany fénymáz képkereteknek 20 kr
Keil-féle szalmakalap-festék minden színben.

Mindenkor kaphatók:

BORSOS KATA cégnél, **DEBRECEN.**

Koch testvérek

DEBRECEN,

PIAC-UTCA 51.

Csanak-ház

Többoldalú felszólításnak készségeleget téve, Debrecenben (Piac-utca 51. sz. a. Csanak-házban) KOCH TESTVÉREK cég alatt f. hó végén budapesti főüzletünk mintájára egy a maikorigényeinek megfelelően berendezett fióküzletet nyitunk, mely cégünk egyik beltágjának, Koch Arthurszemélyes vezetése alatt fog állani. Férfi fiu-, leány- és gyermekruhák állandó andus választékban, a legújabb divatnak megfelelő kivitelben nagyon jutányos, de kizárólag szigoruan „Szabottárak“ mellett adatkak el.

Különmérték osztályunkra kiváló gondot fordítunk, Angol és skót kelmékből, budapesti műhelyünkben a legkényesebb igényeket kielégítő ruhák a legrövidebb időn belül készülnek.

Tisztelettel kérjük sziveskedjék bennünket ruhaszükségleteinek beszerzésénél b. rendelésével megtisztelni; mindenkor igyekezni fogunk a cégünk irányába fennálló általános bizalomnak mindentekintetben megfelelni.

Kiváló tisztelettel

KOCH TESTVÉREK